

עלון
דו שבועי

ענג שבת

פרשת עקב - ראה

כ"א במנחם אב ה'תשפ"ה

(15.08.2025)

עלון מס' 21 (1388)
(שנה שלושית ותשע)

לעילוי נשמת אספירנס תקוה דורף ז"ל יהי זכרה ברוך!

מועדי השבת עקב

ער"ש מוצ"ש	י-ם	ת"א
20.00 18.47	י-ם	ת"א
20.03 19.02	ת"א	י-ם
20.03 18.55	י-ם	ת"א
20.02 19.04	י-ם	ת"א
20.00 18.57	י-ם	ת"א

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת עקב - יום'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.33 - 4.27
זמן הנחת תפילין	5.20 - 5.16
הנץ החמה(מישור)	6.10 - 6.06
הנץ החמה(הנראה)	6.15 - 6.11
ס"ז ק"ש מג"א	8.38 - 8.36
ס"ז ק"ש הגר"א	9.25 - 9.24
חצות היום	12.43 - 12.45
מנחה גדולה	13.17 - 13.19
שקיעת החמה	19.17 - 19.23
צאת הכוכבים ב'	20.07 - 20.13

דף יומי: עבודה זרה נט - סה

מועדי השבת ראה

ער"ש מוצ"ש	י-ם	ת"א
19.52 18.39	י-ם	ת"א
19.54 18.55	ת"א	י-ם
19.55 18.47	י-ם	ת"א
19.54 18.56	י-ם	ת"א
19.52 18.49	י-ם	ת"א

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת ראה - יום'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.39 - 4.34
זמן הנחת תפילין	5.25 - 5.21
הנץ החמה(מישור)	6.15 - 6.11
הנץ החמה(הנראה)	6.19 - 6.15
ס"ז ק"ש מג"א	8.40 - 8.38
ס"ז ק"ש הגר"א	9.27 - 9.26
חצות היום	12.41 - 12.43
מנחה גדולה	13.14 - 13.17
שקיעת החמה	19.08 - 19.16
צאת הכוכבים ב'	19:58 - 20:06

דף יומי: עבודה זרה סו - עב

עורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' פאת השולחן 8, תל-אביב
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234063
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

לדבק כל דבר בשורשו

אמר ר' חייא ברבי אבא: אתה מקדש את השבת במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ... ואני נותן לך שכר. מניין? ממה שנאמר (ישעיה נח): "וקראת לשבת עונג" "אז תתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך". ואימתי נותן שכר? אמר הקב"ה: מצוות שאתם עושים פירותיהן אתם אוכלים עכשיו, אבל שכר בעקב אני נותן לכם. מניין? "והיה עקב תשמעון". המילה "עקב", מבטאת בעיקר גמול, סוף, תוצאה ובנוסף לכך, היא מציינת את החלק האחורי של כף הרגל. השימוש בפרשתנו במילה עקב מביא את חז"ל לפרשנויות שונות שיוצרים תמונה גדולה ומעניינת בעבודת ה'. "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ..." וכגמול לכך: "ושמר ה'..." את הברית ... אשר נשבע לאבותיך". חיבור המילה "עקב" להבטחת האבות לוקחת אותנו להבטחת ה' לאברהם לאחר העקידה: "והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקולי". גם השכר נרמז במילה "עקב" והוא יינתן בסוף, ב"עקב" הימים, בעולם הבא. על אלו משפטים מדובר כאן? למדו חכמים מה"עקב" שמדובר על מצוות הקלות שאדם דש בעקביו. דווקא בזכות אותן מצוות הקלות בעיני האדם זוכה הוא לשכר רב.

ולזה רומז המדרש שאף כשנהנה מהמצווה, ומתענג בשבת, ומתקשה להבין כיצד יקבל שכר על הנאה זו, ילמד מ"עקב תשמעון": "שיהיה מורגש ונשמע ההארה שיש בכל דבר, כי בכל דבר יש הארה מהשם יתברך, והיא נקודה הפנימית... ועל ידי זה ממשיכים הארה ושמיעת דבר ה' מתוך כל דבר... גם בדברים הרגילים, על ידי שעושים הכל רק לרצונו" (שפת אמת תרל"א). יוצא, שעל ידי הפעולות הפשוטות והבסיסיות שנעשות לשם שמים, הן מחברות לנקודה הפנימית שהיא השם יתברך וכביכול שומע את ה'. מעניין כי עקב מרמז למצוות הבסיסיות והקלות, אך מצד שני גם למצוות הראשיות והן עשרת הדיברות.

בעל הטורים קושר את המילה "עקב" לקיום עשרת הדיברות, בהן מופיעות 172 מילים כמניין "עקב". ניתן לומר כי הראש הוא העיקר והחשוב, אך גם הוא נסמך על העקב.

העשייה הנכונה נרמזת במילה "עקב". כדברי בעל הטורים: "עקב: ענווה - למד מן העקב הזה ההולך אחר הרגל דרך ענווה, ולפיכך אינו ניגף כמו אצבעות הרגל". ענווה זו נובעת מיראת שמים. כדברי חז"ל: "מה שעשתה החכמה עטרה (כתר) לראשה עשתה הענווה עקב לסוליתה". מטרת החכמה היא להגיע ליראה, ואילו הענווה כושרה כבר ביראת שמים. ומכאן בהמשך הפרשה: "... מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך". רישת ה' מתחילה ביראת שמים, ובעקבותיה: "ללכת בכל דרכיו, ולאבה אתו, ולעבוד את ה' אלוקיך ...". איך מגיעים מיראה לקיום המצוות ולעבודת ה' חז"ל חברו זאת לברכות ולמדו מהמילה "מה" = מאה - את חיוב אמירת מאה ברכות בכל יום.

השפת אמת (תרל"ג) מסביר את חיבור היראת שמים והענווה המתגלה מתוך ברכת האדם המביאים להדבק בהקב"ה: "על ידי שפלות ויראה מתדבק בהאחדות, והוא כח השי"ת. וזה פירוש הברכה לדבק כל דבר בשורשו, שהוא רק מהשי"ת. ובזכות ענווה ויראת שמים מתחבר האדם לנקודה הפנימית... שזה עיקר היראה - לידע שכל חיות האדם בכחו יתברך כגרזן ביד החוצב. ואנחנו מה. וממילא מברך להקב"ה קודם כל דבר קטן וגדול". הבנתו של האדם שהוא מה, כלומר - שפל, מביאו להכיר את בוראו ולברכו מאה ברכות בכל יום.

ימים אלו מחברים בין אב לאלול. לכאורה, חודש אלול הוא פתח התשובה, אך חודש אב שקודם לו נקרא "אב", כמו אבא. דווקא באב מתחילה תשובת עם ישראל, אשר בימים הקשים מתקרב במיוחד לאבא שבמרומים בהבנה שכל הנפעל בעולם, שורשו מהקב"ה - לטוב ולרע. ומתוך התקרבות לשורש האלוהי, נוכל להיכנס לימי אלול בתשובה שלמה ואמיתית.

הרב טדי יהודה ווהראוח ר"מ רישוריה חירונית ר"ו

שבת פרשת עקב

ההפטרה: "ותאמר ציון" (ישעיהו מט, יד).

במנחה פרקי אבות: פרק ד'
ביום חמישי, אומרים יום כיפור קטן. אומרים תחנון ואבינו מלכנו במנחה.

שבת פרשת ראה

ההפטרה: "עניה סוערה" (ישעיהו, נד, א)

מברכים החודש: אלול

המולד: יום ראשון, שעה 11, 26 דקות, ו-6 חלקים.
ראש חודש אלול ביום הראשון וביום השני הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה. (אין אומרים "ולמחרתו").
אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה: אין אומרים "צדקתך".

במנחה פרקי אבות: פרק ה'**"רצה" בברכת המזון בסעודה שלישית**

השבת פרשת ראה, יחול בו ראש חודש אלול. ידוע שנחלקו הפוסקים (ראשונים ואחרונים) בעניין הזכרת חיוב היום - דהיינו "רצה" - בברכת המזון של סעודה שלישית, היבא שהתחיל את הסעודה בשעת חיוב (ביום) ונמשכה בלילה, ומקור מחלוקתם הוא, האם אזלינן בטר עיקר והתחלת הסעודה וחייב להזכיר "רצה" למרות שמברך בלילה, או דילמא בטר השתא ושעת הברכה, ואם מברך בלילה כבר לא יוסק לומר "רצה". והנה, מרן בשו"ע (סי' קפ"ח ס"י) פוסק שאזלינן בטר עיקר הסעודה, וז"ל: "היה אוכל ויצא שבת, מזכיר של שבת בברכת המזון, דאזלינן בטר התחלת הסעודה, עכ"ל.

"רצה" או "יעלה ויבוא" במוצאי שבת

(מאמרי הראשונים, הרב מרדכי אליהו)

והנה, יש בדין זה נפקא מינה אם יחול ראש חודש במוצאי שבת ונמשכה סעודתו עד הלילה - אם אזלינן בטר התחלת הסעודה יש לומר "רצה", אבל אין לומר "יעלה ויבוא" למרות שכבר לילה, משום שהתחלת סעודה עיקר, ובשעת התחלת הסעודה לא היה ראש חודש. וכך כותב מרן (שם) וז"ל: "והוא הדין בראש חודש, וחנוכה, ופורים, עכ"ל. ומבאר המשנה ברורה (שם, סקל"ד), וז"ל: "והוא הדין לראש חודש וכו' - ר"ל, דאם אכל בהם ונתאחר הברכה המזון עד הערב, צריך להזכיר, דאזלינן בטר זמן התחלת הסעודה", עכ"ל. ושם (סקל"ג), מפרט המשנה ברורה דיני "יעלה ויבוא" במוצאי שבת שחל ב"ר", וז"ל: "ולפיכך, אף אם חל ראש חודש במוצאי שבת, יזכיר בברכת המזון של שבת לבד ולא של ראש חודש". ומכל מקום מחלק המשנה ברורה, שדין זה הוא דוקא אם גמר אכילתו מבעוד יום, אבל אם אכל פת גם אחרי שירד הלילה, חייב מעיקר הדין להזכיר מעין המאורע, אלא שיש בזה "תרת דסתר", שלא יכול להזכיר "רצה" ו"יעלה ויבוא" ביחד, מאחר וכבר לילה מחד, אבל בתחילת הסעודה לא היה ראש חודש מאידך - והוא פוסק שעדיף להזכיר "יעלה ויבוא" שהוא לכל הדעות, מאשר "רצה" שיש בו מחלוקת. וכך הוא כותב: "ודוקא כשגמר סעודתו מבעוד יום, אבל אם אכל פת גם בלילה ויש עליו חיוב להזכיר גם של ראש חודש, ושניהן אי אפשר להזכיר דהוי תרתי דסתר, דהיאך יאמר "ביום השבת הזה" ו"אח"כ יאמר "ביום ראש חודש הזה", דהא ראש חודש הוא ביום א' - אם כן מוטב להזכיר של ר"ח דזה יש חיוב לכ"ע, מה שאין כן בהזכרת שבת, דיש פלוגתא בין הראשונים אם חייב להזכיר כלל כשמברך במוצאי שבת. (ואף דאנן פסקינן כאן בש"ע דאזלינן בטר מעיקרא וחייב להזכיר של שבת במו"ש, מכל מקום כאן שהוא מקום הדחק מוטב שידחה הזכרת שבת מפני הזכרת ראש חודש, דהוא חיוב לכולי עלמא), עכ"ל. ובהמשך דבריו מביא המשנה ברורה חולקים שלדעתם יש להזכיר גם "רצה" וגם "יעלה ויבוא", וז"ל: "ויא", דאם חל יו"ט או ראש

חודש במוצאי שבת, יזכיר "רצה" וגם "יעלה ויבוא", דאזלינן בטר התחלת הסעודה וגם בטר שעה שהוא מברך בו, ולא קפדינן במה דנראה כסותרים אהדי, דב"רצה" נתחייב משעה שהתחיל הסעודה ביום, ואחר כך כשנמשך הזמן ולא בירך והגיע לילה של יו"ט או של ראש חודש, ניתוסף עליו חיוב לזכור מעין המאורע של שעה שהוא מברך בו.

יום ראשון: ל' מנחה אב - ראש חודש. **יום שני:** א' באלול - ראש חודש

בשמונה עשרה "יעלה ויבא". שכח ולא אמר יעלה ויבוא ואמר ברוך אתה ה' - בערבית אינו חוזר, בשחרית ובמנחה חוזר. חצי הלל. קוראים בתורה בפרשת פנחס ל-4 קרואים.

ראש חודש / המאחר לבית הכנסת בהלל

המאחר לבית הכנסת והציבור עומדים בהלל, יאמר אותו תחילה ואח"כ יתפלל (משנה ברורה תכב, טז). כל זה בתנאי שאמר קודם לכן ברכות התורה, ובתנאי שנותר זמן לקריאת שמע ותפילת שמונה עשרה. העומד בפסוקי דזמרה והגיעו ציבור להלל - יפסיק, ויאמר עם הציבור, אבל בלא ברכה (שם) במשנה ברורה). המאחר ואמר הלל עם הציבור, ואחר כך נדמן לו מנן שבו התפלל, רשאי לומר שוב הלל בלא ברכה. **למוסף - חולצים התפילין** (שולחן ערוך תכג, ד. משנה ברורה כה, נט). אבל יעשו זאת לאחר אמירת קדיש שליח ציבור לפני מוסף (כדעת האר"י, כדי להשלים 4 קדישים בתפילין).

שכח ולא הוריד התפילין והתחיל מוסף - לא יחלצן (משנה ברורה כה, סא).

אלול

מתחילים לתקוע בשופר בא' באלול בבחינת "עורר ישנים משנתכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם". תוקעים עד ערב ראש השנה. מתחילים גם לומר "לדוד ה' אורי וישעי", וזאת עד שמיני עצרת. בני עדות ספרד מתחילים לומר כל בקר סליחות.

אמירת סליחות

בקהילות הספרדים מתחילים לומר "סליחות" מראשית חודש אלול, מחצות הלילה או מלפני אשמורת הבוקר עד אור הבוקר, חוץ מימי שבת וראש חודש, שאין אומרים תחנונים בשבת ובראש חודש. בקהילות האשכנזים מתחילים באמירת "סליחות" במוצאי השבת של השבוע שלפני ראש השנה, אבל אם חל ראש השנה ביום ב' או ביום ג' בשבוע, ולא נשארו לפחות ארבעה ימי "סליחות", מתחילים את אמירתן למוצאי שבת של השבוע שלפני זה. מנהג הסליחות של האשכנזים להתחיל את אמירת סליחות ביום בריאת העולם - כ"ה באלול. בכל העדות ממשיכים באמירת "סליחות" עד ליום כיפור. מסורת היא, שאמירת הסליחות באשמורת הבוקר רצויה ביותר, כי עת זו היא "עת רצון" והקב"ה קרוב אז לכל קוראיו.

בעדות הספרדים קמים כל יום בשעה שתיים לפנות בוקר לאמירת ה"סליחות". לפי ה"זוהר" מתעוררים כוחות הרע משעת "מנחה" עד חצות, ואילו כוחות הרחמים מתעוררים בחצות הלילה ולפנות בוקר, לכן רצוי לומר "סליחות" מחצות הלילה דווקא או לפנות בוקר. **ברכת הלבנה:** מליל חמישי ד' באלול עד מוצ"ש י"ד באלול.

"יעלה ויבוא" בתפילות ראש החודש

תפילות העמידה בראש חודש הן כבימות החול - מתפללים שמונה-עשרה, אך מוסיפים "יעלה ויבוא" בברכת 'רצה', לפני 'ותחזינה' ואומרים בו 'ביום ראש החודש הזה'. יש הבדל בין שמונה-עשרה של ערבית לשמונה-עשרה של שחרית ומנחה לגבי השוכח לומר "יעלה ויבוא". השוכח לומר "יעלה ויבוא" בערבית, אם עדיין לא הזכיר את שם ה' בברכת 'המחזיר שכנתו לציון', חוזר ואומר "יעלה ויבוא" וממשיך 'ותחזינה' ומסיים את הברכה. אך אם כבר הזכיר את שם ה', ממשיך בתפילתו ואינו חוזר. הנימוק לכך הוא, משום שאין מקדשים את החודש בלילה.

שאלה: האם מותר להסיר פלסטר בשבת? ומה הדין לגבי הסרת נוצות מעוף מבושל, סירוק פאה או בובה, וחיטוט באף?

תשובה: על פי המשנה (שבת צה"א) והשו"ע (או"ח סימן שם, א), אסור להסיר שיער בשבת משום מלאכת גוזז, בין אם נעשה הדבר ביד ובין אם בכלי. גזיזה בכלי אסורה מהתורה, ואילו ביד - מדרבנן, שכן זו אינה דרך המלאכה הרגילה (שינוי). השו"ע אף פוסק (שג"כ) שאסור לסרק במסרק בשבת "שאי אפשר שלא יעקרו שערות. אך מותר לחוף ולפספס ביד". הסרת נוצות מעוף מבושל: המסיר נוצות מעוף חי חייב משום גוזז (רמב"ם שבת טו, א). אך לגבי נוצות עוף מבושל, נחלקו הפוסקים: כף החיים (שם, טו) ושמירת שבת כהלכתה (פרק ג אות לד) החמירו שלא להסיר את קצוות הנוצות אפילו אחרי בישול. מגיד, יש שהקלו בטענה שלאחר הבישול אין בכך "גזיזה", כי הנוצות אינן נחשבות עוד כחלק מהעוף אלא כמאכל. כך גם פסק הרב עובדיה יוסף (יבי"א ח"ה או"ח לד), והוסיף "וכל הלכה שהיא רופפת בידיך צא וראה היאך הצבור נוהג ונהוג כן. ופוק חזי מאי עמא דבר, שנוהגים היתר בדבר, ואין פוצה פה ומצפצף". חיטוט באף והסרת שיער מהגוף: יש שהזהירו מתלישת שערות הגוף כגון שערות האף, הזקן וקינוח אחר עשיית צרכים. כך כתב כף החיים (שם לא, קה): "יזהר בשבת שלא להכניס אצבעו בחוטמו להסיר צואת החוטם בחוזק יד שמא יתלשו שערות מתוך חוטמו, אלא בנחת ולא בעוצם, וכן כשירחץ במים אחר טהרת הגוף יזהר". וכן העידו על האר"י ז"ל שפעם אחת הניח בשהגה את ידו על זקנו בשבת, ולא הוציאה משם עד מוצאי שבת. אך רבים מהפוסקים הקלו בזה: ראשית, משום שהתלישה אינה בכלי אלא ביד (שאיסורה מדרבנן). שנית, זוהי מלאכה שאינה צריכה לגופה (אין צורך בשיער עצמו או בהסרתו). שלישית, זהו פסיק רישיה דלא נחא ליה (אין כוונה להסיר שיער ואינו חפץ בכך) וכיוון ששערות הגוף נוטות פחות לנשור זה רק "ספק פסיק רישיה", רביעית, גזיזה ביד נחשבת "שינוי".

ולכן פסק הרב עובדיה (יבי"א שם) "ועל כן כל האזהרות הנ"ל אינם אלא מדת חסידות בעלמא. והמיקל לא הפסיד" הסרת פלסטר בשבת: מנימוקים דומים, פסק בילקוט יוסף, שמותר להסיר פלסטר בשבת גם אם ייתלשו שערות, כי אין זו דרך גזיזה, אין כוונה להסרת השיער, והדבר נחשב מלאכה שאינה צריכה לגופה ופסיק רישיה דלא נחא ליה. סירוק פאה נכרית ושיער של בובה: הרמ"א (שלז"ב) אסר להשתמש במסרקים עשויים מקסמים, לניקוי בגדים, כי הקסמים עלולים להישבר. המשנ"ב (סקי"ד) למד מכאן לאסור שימוש במטאטא העשוי מענפים העלולים להישבר, אף על פי שקלקול אסור רק מדרבנן. אמנם בביאור הלכה (ד"ה ויש) כתב שאין למחות במקילים כי אין זה פסיק רישיה. השש"כ (יד, נב) למד מהמשנ"ב הנ"ל שיש להימנע מסירוק פיאה נכרית בשבת, כי השערות עלולות להיתלש אך התייר להחליקה במברשת רכה. מגיד, אחרים הקלו כי מדובר בפסיק רישיה דלא נחא ליה, ואף ספק אם ייתלשו מהפאה שערות. אותו הדין נכון גם לסירוק שיער בובה בשבת.

אבל השוכח לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת שחרית או בתפילת מנחה, אם עדיין לא הזכיר את שם ה' בברכת 'המחזיר שכינתו לציון', חוזר ואומר 'יעלה ויבוא' וממשיך 'ותחזינה' כנ"ל. ואם הזכיר כבר את שם ה', מסיים 'למדני חוקיך' (במקום 'המחזיר שכינתו לציון'), וחוזר ואומר 'יעלה ויבוא'... 'ותחזינה' וגומר את הברכה. אם כבר סיים ברכת 'המחזיר שכינתו לציון' ועדיין לא פתח במלה 'מודים' של הברכה הבאה אומר במקום זה 'יעלה ויבוא' וממשיך 'מודים אנחנו לך'. הנימוק לכך, כי כל עוד לא פתח בברכה שלאחריה, נחשב לו כעומד עדיין בברכה הקודמת, אך אינו חוזר, פיון שכבר חתם את הברכה עם שם ה'. הנזכר אחרי שהתחיל 'מודים' ואילך שלא אמר 'יעלה ויבוא', כל עוד לא סיים תפילתו חוזר לרצה' ואומר 'יעלה ויבוא' וממשיך כסדר התפילה עד גמירא. נזכר אחרי הפסוק 'יהיו לרצון' (השני - לפני 'עושה שלום'), חוזר לתחילת שמונה-עשרה, אף כי לא עקר רגליו ואמר 'עושה שלום'.

החוזר לראש התפילה חוזר ואומר תחילה ה' שפתי תפתח'. טעה והזכיר יום אחר (למשל 'ביום חג הסוכות הזה') במקום 'ביום ראש החודש הזה', חוזר בהתאם לכללים דלעיל. כל האמור הוא לאו דווקא בידוע ששכח לומר 'יעלה ויבוא'. אף מי שנתעורר לו ספק מיד אחר התפילה אם אמר 'יעלה ויבוא', אף כי זוכר שהיה בדעתו לומר 'יעלה ויבוא', חוזר ומתפלל מראש התפילה. אך אם נתעורר לו הספק לאחר זמן, אינו חוזר ומתפלל.

השוכח לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת שחרית, שדינו לחזור ולהתפלל מראש, וידוע בעצמו שאם יחזור מיד להתפלל לא יספיק לומר הלל עם הציבור, יאמר תחילה הלל עם הציבור ואחר כך יחזור ויתפלל עוד פעם שמונה-עשרה.

הנזכר אחרי תפילת מוסף שלא אמר 'יעלה ויבוא' בתפילת שחרית, חוזר ומתפלל שמונה-עשרה, אך יתנה תנאי שאם אינו חייב בתפילה זו, תהא תפילתו תפילת נדבה. נזכר לאחר שעבר זמן התפילה שלא אמר 'יעלה ויבוא', מתפלל בתפילה שלאחריה פעמיים, כאותה תפילה שמתפללים באותה שעה, כדלהלן: נזכר לאחר שעבר זמן תפילת שחרית שלא אמר 'יעלה ויבוא', או ששכח שאותו יום ראש חודש ולא אמר 'יעלה ויבוא', מתפלל בתפילת מנחה פעמיים שמונה-עשרה ואומר 'יעלה ויבוא'.

נזכר לאחר שעבר זמן תפילת מנחה שלא אמר 'יעלה ויבוא', מתפלל בתפילת ערבית פעמיים שמונה-עשרה, כדלהלן: אם גם הלילה ראש חודש, מתפלל פעמיים שמונה-עשרה ואומר בשתייהן 'יעלה ויבוא' (ואף אם שכח באחת מהן או אף בשתייהן לומר 'יעלה ויבוא' יצא ידי חובתו). ואם הלילה אינו ראש חודש מתפלל פעמיים שמונה-עשרה ואינו אומר 'יעלה ויבוא' לא בתפילה הראשונה ולא בשניה, אך לפני התפילה השניה יתנה תנאי, שאם אינו חייב בה, תהא זו תפילת נדבה.

וכן כששכח בראש חודש שחל ביום שישי בתפילת מנחה ולא אמר 'יעלה ויבוא', מתפלל תפילת העמידה של ערבית של שבת (אתה קידשת) וכאמור. שכח בשחרית בראש חודש שחל בשבת ולא אמר 'יעלה ויבוא', מתפלל של מנחה ('אתה אחד') פעמיים ואומר בשתייהן 'יעלה ויבוא'. שכח במנחה בשבת ראש חודש ולא אמר 'יעלה ויבוא', מתפלל במוצאי שבת פעמיים של חול, וכאמור. שליח ציבור ששכח לומר 'יעלה ויבוא', כל עוד לא סיים חזרת הש"ץ דינו כדין היחיד ששכח וחוזר כאמור לעיל. אך אם סיים כבר את חזרת הש"ץ, מפני טורח הציבור שוב אינו חוזר מראש התפילה, אלא סומך על תפילת מוסף שעתידי להתפלל. אבל בתפילת ערבית חוזר ומתפלל אחר תפילת הציבור. שליח ציבור ששכח לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת לחש שלו, בתפילת שחרית ובתפילת מנחה אינו חוזר, אלא התפילה שחוזר בחזרת הש"ץ. כששליח ציבור חוזר על התפילה ואומר 'יעלה ויבוא'.